

دانشگاه بلوچستان
تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در زبانشناسی همگانی

عنوان:

بررسی توصیفی ساختواژه‌ی تصریفی ترکی طایفه‌ی ایلخاص باصری

اساتید راهنما:

دکتر عباسعلی آهنگر

دکتر علی اصغر رستمی ابوسعیدی

استاد مشاور:

دکتر سیدفرید خلیفه‌لو

تحقیق و نگارش:

طیبه اکبری باصری

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده است)

آذر ۱۳۹۲

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان .....
قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ..... توسط دانشجو ..... با
راهنمایی استاد پایان نامه ..... تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی
با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

(نام و امضاء دانشجو)

این پایان نامه ..... واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ ..... توسط هیئت داوران بررسی و درجه
..... به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات تکمیلی:

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب طیبه اکبری باصری تعهد می‌کنم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان‌نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: طیبه اکبری باصری

امضاء

تقدیم به :

تقدیم به خدا . . . . . خدایی که آفرید، جهان را، انسان را، عقل را، علم را، معرفت را، عشق را.

تقدیم به کسانی که عشقشان در وجودم دمید :

تقدیم به پدر و مادری که نه می‌توانم موهایشان را که در راه عزت من سفید شد، سیاه کنم و

نه برای دستهای پینه‌بسته‌شان که ثمره‌ی تلاش برای افتخار من است، مرهمی نهم :

پدرم تو خورشیدی شدی که از روشنایی‌ات جان گرفتم، در ناامیدی‌ها ناام را کشیدی و

لبریزم کردی از شوق .

اکنون حاصل دستان خسته‌ات رمز موفقیتم شد . . . . .

و تو ای مادر، ای شوق زیبای نفس کشیدن، ای روح مهربان هستی‌ام، تو رنگ شادی‌هایم شدی

و لحظه‌های غم را با تمام وجود از من دور کردی و عمری خستگی‌ها را به جان خریدی،

تا اکنون توانستی طعم خوش پیروزی را به من بچشانی . . . . .

تقدیم به مهربان فرشتگانی که :

لحظات نابِ باورِ بودن، لذتِ غرورِ دانستن، جسارتِ خواستن، عظمتِ رسیدن و تمام تجربه‌های

بی‌نظیر و زیبای زندگی‌ام مدیون حضور سبز آنهاست . . . . . تقدیم به خواهران و برادران عزیزم

و خانواده‌های ایشان .

سپاسگزاری

ای هستی بخش وجود، مرا بر نعمت‌های بی‌کرانت توان شکر نیست سپاس مرا پذیرا باش. در تهیه و تدوین این رساله از لطف فراوان و راهنمایی‌های ارزشمند گروهی از اساتید و دوستان دانشمند و مهربان خویش بهره‌مند بوده‌ام. محبت همه‌ی آنها را همواره به یاد دارم و سپاسگزاری از ایشان را حداقل وظیفه‌ی خود میدانم.

نامشان زینت‌بخش این پایان‌نامه است:

- ❖ جناب آقای دکتر عباسعلی آهنگر، استاد راهنمای اندیشمند و گرانقدرم که همواره با شکیبایی، دلسوزی و احساس مسئولیت پاسخگوی سئوالاتم بودند؛
- ❖ جناب آقای دکتر علی اصغر رستمی ابوسعیدی، استاد راهنمای فرزانه و بزرگواری که با صبر و متانت نکات اصلاحی را یادآور بودند؛
- ❖ جناب آقای دکتر سیدفرید خلیفه‌لو، استاد مشاور گرانمایه و گرمی که از هرگونه مساعدت دریغ نکردند؛
- ❖ جناب آقای دکتر غلامرضا دین‌محمدی، استاد گرانقدرم که با دلسوزی فراوان راهنمایی و ارشاد نمودند؛
- ❖ اساتید بزرگواریم جناب آقایان دکتر پاکزاد یوسفیان و دکتر یحیی کیخایی و سرکار خانم دکتر گیتی تاکی که مرا به شاگردی پذیرفتند، تحملم کردند و آموزش دادند.

و همچنین:

- ❖ پدر و مادر عزیز و دلسوزم که علیرغم مشکلاتی که داشتم و داشتند دوری مرا تحمل کردند و با همه‌ی وجود در فراهم کردن و در اختیار نهادن تمامی امکانات لازم یاریم نمودند.
- ❖ برادران و خواهران عزیزم و خانواده‌های گرانقدر ایشان که در طول مدت تحصیل، همواره مرا دل‌داری و امیدواری داده و با نفس‌های گرمشان پشتیبانی کرده و همیشه مشوق اصلی من بوده‌اند.
- ❖ همکاری‌ها و مساعدت‌های آقای مهندس علی اکبری و دوست عزیزم خانم فتانه مرادی که با امانت دادن کتاب‌های خود به مدت طولانی و همچنین بیان نظرات خویش و ارائه‌ی کمک‌های سودمند دیگر بر بنده منت نهادند سزاوار یادآوری و امتنان جداگانه است.
- ❖ و از تمامی کسانی که در جریان این پژوهش به عنوان گویشور مورد آزمایش قرار گرفتند و با همکاری صمیمانه‌ی خود مرا در به انجام رساندن آن یاری کردند سپاسگزاری می‌کنم.
- ❖ در پایان از دوستان عزیز و مهربانم که مایه‌ی دلگرمی و مشوقم بودند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.

چکیده:

یکی از شاخه‌های ترکی قشقایی، گونه‌ی زبانی^۱ ترکی ایلخاص باصری است که توسط طایفه‌ی ایلخاص باصری تکلم می‌شود. اکثر افراد این طایفه در روستای شهیدآباد واقع در ۲۴ کیلومتری جنوب غربی صفاشهر از توابع شمالی استان فارس زندگی می‌کنند. گونه‌ی زبانی ترکی ایلخاص باصری ساختارهای تصریفی خاص خود را دارد که می‌توان آن را در قالب یک پژوهش، توصیف زبانشناختی نمود. هدف پژوهش حاضر نیز بررسی توصیفی ساختارهای تصریفی^۲ ترکی ایلخاص باصری است. در این راستا، ویژگی‌های ساختارهای نحوی عناصر زبانی شامل اسم، فعل، صفت و قید بررسی و توصیف خواهد شد. داده‌های زبانی پژوهش که بر پایه‌ی کار میدانی است، از طریق مصاحبه و ضبط گفتار آزاد ۸ مرد و ۱۱ زن بی‌سواد و کم‌سواد بین سنین ۵۰ تا ۹۰ سالگی که ساکن روستای شهیدآباد و دارای پیشینه‌ی اجتماعی و تحصیلی مختلف هستند، جمع‌آوری شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که در ساختارهای تصریفی اسم در مقوله‌های ساختارهای نحوی شماره^۳ (با دو تمایز مفرد و جمع)، شناختگی^۴ (با سه تمایز اسم شناخته^۵، اسم ناشناخته^۶ و اسم جنس^۷)، مالکیت^۸ و حالت فاعلی^۹ و غیرفاعلی^{۱۰} صرف می‌شود. حالت غیرفاعلی در این گونه به صورت رایبی^{۱۱}، اضافی^{۱۲}، بهای^{۱۳}، بایی^{۱۴}، ازی^{۱۵}، برایی^{۱۶} و مکانی^{۱۷} تحقق ساختارهای نحوی می‌یابد. نظام حالت در این گونه نیز نظام فاعلی-مفعولی^{۱۸} است. جنس دستوری در این گونه فاقد نشانه‌ی ساختارهای است. صورتهای خودایستای فعل

---

^۱ اینکه ترکی ایلخاص باصری را گویش قلمداد کرد یا خیر بحث‌انگیز است، لذا پژوهشگر از واژه‌ی گونه‌ی زبانی برای توصیف ترکی ایلخاص باصری استفاده کرده است.

^۲ inflectional morphology

^۳ number

^۴ definiteness

^۵ definite

^۶ indefinite

^۷ mass noun

^۸ possession

^۹ nominative case

^{۱۰} oblique case

^{۱۱} accusative

^{۱۲} genitive

^{۱۳} allative

^{۱۴} commemorative

^{۱۵} ablative

^{۱۶} dative

^{۱۷} locative

^{۱۸} nominative-accusative system

در مقوله‌های زمان دستوری^۱ (زمان گذشته، حال، آینده و آینده در گذشته)، نمود^۲ (کامل و ناقص)، وجه^۳ (اخباری، التزامی و امری)، جهت^۴ (معلوم و مجهول) و مطابقت^۵ با فاعل یا ضمایر متصل (ضمایر پسوندی) صرف می‌شوند. صفت‌ها در این گونه نیز در مقوله‌ی تصریفی مقایسه^۶ (در چهار درجه‌ی مطلق^۸، برتری^۹، برترین^{۱۰} و برابری^{۱۱}) صرف می‌شوند و در مقوله‌ی تصریفی مطابقت صرف نمی‌شوند. بنابراین همه‌ی آنها بدون نشانه‌ی تصریفی پیش از اسم قرار می‌گیرند. قید مختص^{۱۲} شامل قید حالت، قید زمان و قید مکان می‌شود. در این راستا، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که برخی از قیده‌های حالت در مقوله‌ی تصریفی مقایسه با درجه‌ی برتری صرف می‌شوند. همچنین، برخی از قیده‌های زمان و مکان در حالت‌های غیرفاعلی مفعولی، ازی، به‌ای و برای صرف می‌شوند.

کلمات کلیدی: ترکی ایلخاص باصری، ساختواژه‌ی تصریفی، مقوله‌های ساختواژی- نحوی

---

¹ tense
² aspect
³ mood
⁴ voice
⁵ agreement
⁶ suffixed pronoun
⁷ comparison
⁸ positive degree
⁹ comparative
¹⁰ superlative
¹¹ equative
¹² proper adverbs

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

	فصل اول: در آمدی بر پژوهش	
۲	..... ۱-۱- مقدمه	
۲	..... ۲-۱- بیان مسأله پژوهش	
۳	..... ۳-۱- پرسش‌های پژوهش	
۳	..... ۴-۱- فرضیه‌های پژوهش	
۴	..... ۵-۱- اهداف پژوهش	
۴	..... ۶-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش	
۵	..... ۷-۱- روش‌شناسی پژوهش	
۵	..... ۱-۷-۱- جامعه‌ی زبانی	
۶	..... ۲-۷-۱- داده‌های زبانی	
۷	..... ۸-۱- چارچوب و الگوی پژوهش	
۷	..... ۹-۱- محدودیت‌های پژوهش	
۸	..... ۱۰-۱- واژه‌ی ترک، زبان ترکی و گویش‌های آن	
۱۴	..... ۱۱-۱- خاستگاه طایفه‌ی ایلخاص	
۱۶	..... ۱-۱۱-۱- وجه تسمیه ایلخاص	
۱۶	..... ۱۲-۱- کانون زبانی پژوهش	
۱۷	..... ۱۳-۱- استان فارس	
۱۹	..... ۱۴-۱- شهرستان خرمبید	
۱۹	..... ۱۵-۱- روستای شهیدآباد	
۲۰	..... ۱-۱۳-۱- تاریخچه و وجه تسمیه شهیدآباد	
	فصل دوم: مفاهیم نظری پژوهش	
۲۳	..... ۱-۲- مقدمه	
۲۳	..... ۲-۲- ساختواژه	
۲۳	..... ۱-۲-۲- واژه	
۲۳	..... ۲-۲-۲- انواع واژه از لحاظ ساختمان	
۲۴	..... ۳-۲-۲- پایه‌واژه، صورت‌واژه، ریشه، ستاک و پایه	
۲۶	..... ۱-۳-۲-۲- پایه‌واژه	
۲۶	..... ۲-۳-۲-۲- صورت‌واژه	
۲۶	..... ۳-۳-۲-۲- ریشه	
۲۷	..... ۴-۳-۲-۲- ستاک	

۲۷	..... پایه ۵-۳-۲-۲
۲۷	..... تکواژ ۴-۲-۲
۲۸	..... تکواژ آزاد و تکواژ وابسته ۱-۴-۲-۲
۳۱	..... تکواژ واژگانی و تکواژ دستوری ۲-۴-۲-۲
۳۲	..... تکواژ تصریفی و تکواژ اشتقاقی ۳-۴-۲-۲
۳۳	..... ساختواژه‌ی تصریفی ۵-۲-۲
۳۴	..... شمار ۱-۵-۲-۲
۳۴	..... جنس دستوری ۲-۵-۲-۲
۳۶	..... شناختگی ۳-۵-۲-۲
۳۷	..... حالت ۴-۵-۲-۲
۳۹	..... زمان دستوری ۵-۵-۲-۲
۴۰	..... نمود ۶-۵-۲-۲
۴۱	..... وجه ۷-۵-۲-۲
۴۲	..... جهت ۸-۵-۲-۲
۴۳	..... مطابقت ۹-۵-۲-۲
	فصل سوم: پیشینه‌ی پژوهش
۴۶	..... ۱-۳- مقدمه
۴۶	..... ۲-۳- پیشینه‌ی پژوهش
	فصل چهارم: ساختواژه‌ی تصریفی
۵۳	..... ۱-۴- مقدمه
۵۳	..... ۲-۴- ساختواژه‌ی تصریفی
۵۳	..... ۱-۲-۴- اسم
۵۳	..... ۱-۱-۲-۴- مقوله‌های تصریفی اسم
۵۴	..... ۱-۱-۱-۲-۴- شمار
۵۷	..... ۲-۱-۱-۲-۴- جنس دستوری
۵۸	..... ۱-۲-۱-۱-۲-۴- جنس واژگانی
۶۰	..... ۳-۱-۱-۲-۴- شناختگی
۶۰	..... ۱-۳-۱-۱-۲-۴- اسم شناخته
۶۲	..... ۲-۳-۱-۱-۲-۴- اسم ناشناخته
۶۲	..... ۳-۳-۱-۱-۲-۴- اسم جنس
۶۳	..... ۴-۱-۱-۲-۴- حالت
۶۳	..... ۱-۴-۱-۱-۲-۴- نظام حالت در ترکی ایلخاص باصری
۶۷	..... ۵-۱-۱-۲-۴- مالکیت
۶۹	..... ۲-۱-۲-۴- ضمیر
۷۰	..... ۱-۲-۱-۲-۴- ضمائر متصل (پسوندی)
۷۱	..... ۲-۲-۱-۲-۴- ضمائر منفصل
۷۱	..... ۱-۲-۲-۱-۲-۴- ضمائر شخصی

۷۳	..... ۲-۲-۲-۱-۲-۴ ضمایر اشاره
۷۵	..... ۳-۲-۲-۱-۲-۴ ضمایر انعکاسی
۷۸	..... ۴-۲-۲-۱-۲-۴ ضمایر پرسشی
۸۲	..... ۵-۲-۲-۱-۲-۴ ضمایر دوسویه
۸۲	..... ۶-۲-۲-۱-۲-۴ ضمایر مبهم
۸۴	..... ۲-۲-۴ فعل
۸۴	..... ۱-۲-۲-۴ عناصر ساختوازی فعل
۸۵	..... ۱-۱-۲-۲-۴ ستاک فعل
۸۶	..... ۲-۱-۲-۲-۴ وندها
۸۶	..... ۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوندها
۸۶	..... ۱-۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوند نفی
۸۸	..... ۲-۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوند نهی
۸۹	..... ۳-۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوند زمان گذشته
۹۰	..... ۴-۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوند زمان حال
۹۰	..... ۵-۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوند زمان آینده
۹۱	..... ۶-۱-۲-۱-۲-۲-۴ پسوند سببی
۹۲	..... ۷-۱-۲-۱-۲-۲-۴ شناسه‌های شخصی
۹۴	..... ۳-۱-۲-۲-۴ فعل ربطی اسنادی
۹۸	..... ۲-۲-۲-۴ صورت‌های خودایستای فعل
۱۰۲	..... ۱-۲-۲-۲-۴ وجه اخباری
۱۰۲	..... ۱-۱-۲-۲-۲-۴ نظام گذشته
۱۰۸	..... ۲-۱-۲-۲-۲-۴ نظام حال
۱۰۹	..... ۳-۱-۲-۲-۲-۴ نظام آینده
۱۱۱	..... ۴-۱-۲-۲-۲-۴ نظام آینده در گذشته
۱۱۳	..... ۲-۲-۲-۲-۴ وجه التزامی
۱۱۵	..... ۳-۲-۲-۲-۴ وجه امری
۱۱۶	..... ۳-۲-۲-۴ صورت‌های ناخودایستای فعل
۱۱۶	..... ۱-۳-۲-۲-۴ مصدر
۱۱۷	..... ۲-۳-۲-۲-۴ وجه وصفی
۱۱۷	..... ۱-۲-۳-۲-۲-۴ اسم فاعل
۱۱۷	..... ۲-۲-۳-۲-۲-۴ اسم مفعول
۱۱۸	..... ۳-۳-۲-۲-۴ اسم مصدر
۱۱۸	..... ۳-۲-۴ صفت
۱۱۹	..... ۱-۳-۲-۴ مقوله‌های تصریفی صفت
۱۱۹	..... ۱-۱-۳-۲-۴ مقایسه
۱۲۱	..... ۲-۱-۳-۲-۴ مطابقت
۱۲۱	..... ۴-۲-۴ قید

۱۲۲	..... قید مختص ۱-۴-۲-۴
۱۲۲	..... قید حالت ۱-۱-۴-۲-۴
۱۲۲	..... قید زمان ۲-۱-۴-۲-۴
۱۲۳	..... قید مکان و جهت ۳-۱-۴-۲-۴
	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات .....
۱۲۵	..... مقدمه ۱-۵
۱۲۵	..... نتایج پژوهش ۲-۵
۱۲۸	..... پیشنهاداتی برای مطالعات بیشتر ۳-۵
۱۲۹	..... فهرست منابع .....
۱۳۴	..... پیوست: نمونه‌ای از گفتار آزاد گویشوران ترکی ایلیخاس باصری .....

فهرست جدول‌ها

عنوان جدول	صفحه
جدول ۱-۱ شاخه‌بندی زبان‌های آلتایک	۱۱
جدول ۱-۲ اسم <i>yurd</i> "خانه" به همراه ضمائر متصل در ترکی ایلخاص باصری.....	۳۱
جدول ۱-۴ ضمائر متصل ترکی ایلخاص باصری	۷۰
جدول ۲-۴ ضمائر شخصی منفصل ترکی ایلخاص باصری	۷۱
جدول ۳-۴ تصریف ضمائر شخصی ترکی ایلخاص باصری در نظام حالت	۷۲
جدول ۴-۴ تصریف ضمائر اشاره‌ی ترکی ایلخاص باصری در نظام حالت	۷۴
جدول ۵-۴ صرف ساخت ضمائر انعکاسی ترکی ایلخاص باصری.....	۷۵
جدول ۶-۴ تصریف ضمائر انعکاسی در نظام حالت ترکی ایلخاص باصری.....	۷۶
جدول ۷-۴ صرف ساخت ضمائر انعکاسی از ترکیب ضمیر مشترک <i>belâ</i> همراه با ضمائر متصل	۷۶
جدول ۸-۴ تصریف ضمائر انعکاسی از ترکیب <i>belâ</i> و ضمائر متصل در نظام حالت ترکی ایلخاص باصری.....	۷۷
جدول ۹-۴ تصریف ضمیر پرسشی <i>kem</i> در نظام حالت	۷۸
جدول ۱۰-۴ تصریف ضمیر پرسشی <i>nama</i> در نظام حالت	۷۹
جدول ۱۱-۴ تصریف ضمیر پرسشی <i>hâra</i> در نظام حالت	۸۰
جدول ۱۲-۴ برخی ضمائر مبهم ترکی ایلخاص باصری.....	۸۲
جدول ۱۳-۴ پسوند نفی در صیغه‌های زمان آینده‌ی ساده فعل <i>geddik</i> "رفتن"	۸۷
جدول ۱۴-۴ پسوند نفی در صیغه‌های آینده در گذشته‌ی نقلی فعل <i>âpârdik</i> "بردن"	۸۷
جدول ۱۵-۴ صیغه‌های منفی گذشته‌ی نقلی فعل <i>sâttik</i> "فروختن"	۸۸
جدول ۱۶-۴ پسوند نفی در صیغه‌های حال استمراری، گذشته‌استمراری و گذشته‌نقلی استمراری	۸۸
جدول ۱۷-۴ پسوندهای نهی در ترکی ایلخاص باصری	۸۸
جدول ۱۸-۴ پسوندهای تأکیدی نهی در ترکی ایلخاص باصری	۸۹
جدول ۱۹-۴ شناسه‌های شخصی وجه امری ترکی ایلخاص باصری	۹۳
جدول ۲۰-۴ شناسه‌های شخصی وجه التزامی ترکی ایلخاص باصری	۹۳

- جدول ۲۱-۴ شناسه‌های حال ترکی ایلیخاص باصری ۹۴
- جدول ۲۲-۴ شناسه‌های گذشته‌ی ترکی ایلیخاص باصری ۹۴
- جدول ۲۳-۴ صرف فعل *vâr* "هست" با فعل ربطی اسنادی چهار زمان ۹۷
- جدول ۲۴-۴ صرف فعل *yox* "نیست" با فعل ربطی اسنادی چهار زمان ۹۷
- جدول ۲۵-۴ صرف فعل گذشته‌ی ساده ۱۰۳
- جدول ۲۶-۴ صرف فعل گذشته‌ی استمراری ۱۰۴
- جدول ۲۷-۴ صرف فعل گذشته‌ی نقلی ۱۰۵
- جدول ۲۸-۴ صرف فعل گذشته‌ی نقلی استمراری ۱۰۶
- جدول ۲۹-۴ صرف فعل گذشته‌ی بعید ۱۰۷
- جدول ۳۰-۴ صرف فعل گذشته‌ی ابعده ۱۰۸
- جدول ۳۱-۴ صرف فعل حال ساده ۱۰۹
- جدول ۳۲-۴ صرف فعل آینده‌ی نزدیک ۱۱۰
- جدول ۳۳-۴ صرف فعل آینده‌ی دور ۱۱۱
- جدول ۳۴-۴ صرف فعل آینده در گذشته‌ی ساده ۱۱۲
- جدول ۳۵-۴ صرف فعل آینده در گذشته‌ی نقلی ۱۱۳
- جدول ۳۶-۴ صرف فعل حال التزامی ۱۱۴
- جدول ۳۷-۴ صرف فعل گذشته‌ی التزامی ۱۱۴
- جدول ۳۸-۴ صرف فعل امر ۱۱۵

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان نمودار
۱۲	نمودار ۱-۱ خانواده‌های زبان ترکی
۱۲	نمودار ۲-۱ لهجه‌های زبان ترکی آذری
۱۳	نمودار ۳-۱ طوایف ایل قشقایی
۱۳	نمودار ۴-۱ تیره‌های ایل باصری از ایلات خمسه

فهرست نقشه‌ها

صفحه	عنوان نقشه
۱۷	نقشه‌ی ۱-۱ موقعیت جغرافیایی استان فارس
۱۸	نقشه‌ی ۲-۱ تقسیمات کشوری استان فارس
۱۹	نقشه‌ی ۳-۱ موقعیت جغرافیایی شهرستان خرمبید
۲۰	نقشه‌ی ۴-۱ موقعیت جغرافیایی روستای شهیدآباد

راهنمای نشانه‌های آوایی

همخوان‌ها

		دو لبی	لبی- دندانی	دندانی- لثوی	لثوی	لثوی- کامی	نرم‌کامی	پسانرم‌کامی	چاکنایی
انسدادی	واکدار	b		d			g	ɣ	?
	بیواک	p		t			k		
سایشی	واکدار		f	z					
	بیواک		v	s		š		x	h
انسایشی	واکدار					ǰ			
	بیواک					č			
خیشومی		m		n					
لرزان					r				
کناری					l				
ناسوده						y			

واکه‌های ساده

	پیشین		پسین	
	-گرد	+گرد	-گرد	+گرد
افراشته	i	ü		u
میانه	e	ö		o
افتاده	a		â	

واکه‌های مرکب

uâ, oâ, ou, ey, ây, oy, ay

فهرست اختصارات

صورت کوتاه	صورت کامل	معادل فارسی
1	first person	اول شخص
2	second person	دوم شخص
3	third person	سوم شخص
ABL	ablative	حالت ازی
ACC	accusative	حالت رایبی
ALL	allative	حالت بهای
CAUS	causative	سببی
CLASS	classifier	شاخص
COMM	commatetive	حالت بایی
CMP	comprative degree	درجه‌ی برتری
COP	copula verb	فعل ربطی
DAT	dative	حالت برایی
DEF	definite	شناخته
EMPH	emphatic	تأکید
EQU	equative	درجه‌ی برابری
FUT	future	آینده
GEN	genitive	مالکیت
GERV	gerundive	اسم مصدر
HI	hiatus	واج میانجی
IMP	imperative	وجه امری
INC.PRON	inclusion pronoun	ضمیر اشتمال
INDEF	indefinite	ناشناخته
INF	infinitive	مصدر
INTERJ	interjection	صوت
LOC	locative	حالت مکانی
NEG	negative	پسوند نفی
OBL	oblique	حالت غیرفاعلی
ORD	ordinal	ترتیبی
PASS	passive	مجهول

PAST	past	گذشته
PASTP	past participle	اسم مفعول
PL	plural	پسوند جمع
PRES	present	حال
PRES	present participle	اسم فاعل
PROG	progressive	استمراری
PROH	prohibition	پسوند نهی
PRON.SUFF	pronominal suffix	ضمیر پسوندی
PN	proper name	اسم خاص
REL	relative	پسوند نسبت
SG	singular	مفرد
SUBJ	subjunctive suffix	پسوند وجه التزامی

فصل اوّل

در آمدی بر پژوهش

در این فصل ابتدا طرح و نمایی کلی از پایان نامه ارائه شده است. بیان مسأله پژوهش، پرسش‌های پژوهش، فرضیه‌های پژوهش، اهداف پژوهش، اهمیت و ضرورت انجام پژوهش، روش‌شناسی پژوهش، چارچوب و الگوی پژوهش و محدودیت‌های پژوهش از جمله مواردی هستند که در این فصل مطرح می‌شوند. در ادامه، واژه‌ی ترک، تقسیم‌بندی‌ها و گویش‌های مختلف زبان ترکی، خاستگاه طایفه‌ی ترک‌زبان ایلخاس و وجه تسمیه ایلخاس مورد توجه قرار خواهد گرفت. بعلاوه، به منظور آشنایی بیشتر خوانندگان با کانون پژوهش، روستای شهیدآباد واقع در شهرستان خرمبید استان فارس، برخی از ویژگی‌های جغرافیایی و اجتماعی استان فارس، شهرستان خرمبید و روستای شهیدآباد به اختصار معرفی خواهد شد.

۱-۲- بیان مسأله پژوهش

مطالعه‌ی انواع مقوله‌های تصریفی یا ساختواژی- نحوی طبقه‌های واژگانی مختلف ساختمان واژه نشان می‌دهد که زبان‌های مختلف از نظام‌های ساختواژی تصریفی خاص خود برخوردارند. بوی^۱ (۲۰۰۷) ساختواژه‌ی تصریفی را بیان ویژگی‌های ساختواژی- نحوی پایه‌واژه‌ها^۲ می‌داند. تالرمن^۳ (۲۰۱۱) مقوله‌های ساختواژی- نحوی را شامل سه نوع مقوله‌ی ذاتی^۴، مطابقه‌ای^۵ (مانند مطابقت فعل و فاعل آن) و مقوله‌ی رابطه‌ای^۶ (مثلاً فاعل یا مفعول بودن یک گروه اسمی) می‌داند. وی مقوله‌های ذاتی شمار، جنس دستوری یا طبقه‌ی اسم و شناختگی را برای عنصر زبانی اسم برمی‌شمارد. مقوله‌های ذاتی زمان دستوری، وجه، نمود و گذرایی را برای فعل و درجات مقایسه را برای صفت بیان می‌کند. براین اساس، به نظر می‌رسد ترکی ایلخاس باصری نیز به عنوان زیرشاخه‌ای از ترکی قشقایی، ساختواژه‌ی تصریفی خاص خود را دارد که می‌توان آن را در قالب یک پژوهش، توصیف زبانشناختی نمود. در این راستا، می‌توان به انواع مقوله‌های ساختواژی - نحوی از قبیل شمار، جنس دستوری، شناختگی، حالت، مالکیت، وجه، زمان دستوری، نمود و درجات مقایسه مربوط به

^۱ Booij

^۲ lexeme

^۳ Tallerman

^۴ inherent

^۵ agreement

^۶ relational